

SOBRE ELS CANVIS EN EL MÓN RURAL

Cortés Samper, Carlos (2009): *Población y economía rural en la "Montaña de Alicante"*, Alicante: Universidad, 503 pp.

Aquest estudi, fruit de la tesi doctoral del seu autor, el geògraf Carlos Cortés Samper, és una obra bàsica per a entendre el procés més característic de l'àmbit anomenat Muntanya d'Alacant: el fenomen del despoblament rural.

Baix la denominació Muntanya d'Alacant –un concepte més administratiu, econòmic i científic que real- s'inclouen uns 42 municipis, molts dels quals es troben a les muntanyes de La Marina. Es tracta d'un espai rural amb unes característiques ecològiques singulars, que ha basat la seua economia

tradicional en aspectes més enllà de les activitats agropecuàries, tal i com ocorre amb altres àmbits muntanyencs de la mediterrània europea.

El model econòmic preindustrial de la muntanya era realment un complex d'activitats entrelaçades. La llarga tradició mercantil del camperolat mediterrani deuria trencar el mite dels espais aïllats basats únicament en la subsistència. Ja des de l'edat Mitjana s'ha pogut documentar com una part important de les produccions agràries es destinaven al comerç, mentre que la ramaderia, els aprofitaments forestals i les manufactures a domicili –especialment a l'ombra del tèxtil alcoià- podien representar ingressos de primer ordre per a famílies o pobles sencers. Però el procés d'industrialització i urbanització, junt a la revolució dels transports, fou alterant aquest model econòmic fins convertir a la muntanya en allò que tan il·lustrativament va relatar l'historiador Fernand Braudel: un "anticicló demogràfic, exportador de ma d'obra" o una "fàbrica d'homes per a ús aliè".

L'estudi comença justament a partir d'aquest moment, aproximadament limitat a finals del segle XIX i començaments del segle XX. En concret, Cortés presenta una exhaustiva anàlisi de l'evolució demogràfica d'aquest àmbit al llarg del segle XX, parant especial atenció en la variació de la població davant les tres darreres dècades. Els canvis en l'estructura per edat i sexe de la població o els índex de dependència, entre altres elements d'anàlisi demogràfica, són ateses com a variables relacionades amb l'envelliment generalitzat de la població que ha comportat importants repercussions socioeconòmiques. A partir d'aquest context, l'autor analitza la dinàmica més recent, relacionada amb l'arribada de la població estrangera, tant comunitària com extracomunitària, i les seues influències sobre les dinàmiques demogràfiques locals. Inclou, igualment, una nova variable

d'estudi com és la població vinculada (per motius laborals o per disposar de segona residència) que representen una particularitat que singularitza fortament aquest espai. Vinculat a aquest concepte, es realitza una caracterització de la població activa i de la vivenda (principal, segona residència i desocupada). Finalment, una part important del llibre analitza l'espai agrari i les polítiques de desenvolupament rural, valorant les iniciatives i resultats de les distintes iniciatives arribades des de la UE (programes Leader).

En conclusió Población y economía rural en la "Montaña de Alicante" és un estudi que, per la seua profunditat d'anàlisi, resulta imprescindible per conèixer la realitat dels municipis rurals del nord de la província d'Alacant. També pot ser una eina molt necessària per enfrontar decididament les polítiques oportunes per tal d'evitar el despoblament d'aquest espai.

Pablo Giménez Font